

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра криміналістики

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЕКСПЕРТНІ ПОМИЛКИ»**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 2022

Харків 2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Експертні помилки» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2022. 27 с.

Розробники:

Шепітько Валерій Юрійович, доктор юридичних наук, професор,
академік НАПрН України;

Демидова Євгенія Євгеніївна, кандидатка юридичних наук, доцентка,
доцентка кафедри криміналістики;

Домашенко Олексій Михайлович, кандидат юридичних наук, асистент
кафедри криміналістики;

Колеснікова Інна Анатоліївна, кандидатка юридичних наук, асистентка
кафедри криміналістики;

Латиш Катерина Володимирівна, кандидатка юридичних наук,
асистентка кафедри криміналістики

Затверджено на засіданні кафедри криміналістики
(протокол № 7 від 16 червня 2022 р.)

Завідувач кафедри – Валерій Юрійович Шепітько, доктор юридичних наук,
професор, академік НАПрН України.

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Очікувані результати навчання.....	6
3. Зміст програми навчальної дисципліни.....	8
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни.....	11
4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання.....	11
4.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання.....	13
5. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання	14
6. Критерії оцінювання результатів навчання.....	15
7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти денної/заочної форми навчання.....	17
8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	18

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Експертні помилки» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Право» другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4,0	Галузь знань – 08 «Право»	За вибором студента	За вибором студента
Кількість модулів – 2		Рік підготовки: 2022-2023	Рік підготовки: 2022-2023
	Спеціальність – 081 «Право»		Семестр
Загальна кількість годин - 120		Рівень освіти – другий (магістерський)	1-2
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 - 4, самостійної роботи студента - 6 - 8.			Лекції
		20 год.	6 год.
		Практичні/ семінарські заняття	Практичні /семінарські заняття
		20 год.	4 год.
		Самостійна робота	Самостійна робота
		80 год.	110 год.
		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (диференційований залік)	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (диференційовані залік)

Мета навчальної дисципліни – формування системи наукових знань про сутність експертних помилок, їх класифікацію, вивчення вітчизняних та зарубіжних підходів до розуміння причин та джерел виникнення помилкових суджень експерта, вироблення основних умінь і навичок виявлення, усунення та профілактики останніх під час призначення, проведення судової експертизи та оцінки висновку експерта, активізація аналітичної діяльності студентів, проведення науково-дослідницької роботи, а також практичних

навичок діяльності правника.

Завдання:

– формування системи теоретичних знань про експертні помилки, їх класифікацію, визначення причин їх виникнення та окреслення алгоритму виявлення, усунення та профілактики останніх;

– формування релевантних сучасним і перспективним викликам умінь і навичок зі збирання доказів, відібрання зразків, упакування й транспортування об'єктів експертного дослідження;

– розвиток навичок і умінь застосування положень методик експертного дослідження, обрання доцільних методів дослідження, виходячи із завдань й характеристик об'єктів конкретного дослідження;

– опанування можливостями та навичками застосування обчислювальної техніки й автоматизованих інформаційно-пошукових систем криміналістичного призначення, автоматизованого робочого місця судового експерта;

– аналіз та дослідження типових експертних помилок під час провадження окремих видів судових експертиз: криміналістичних, судово-економічних, судово-медичних тощо;

– розвиток навичок та умінь щодо виявлення та усунення експертних помилок.

Пререквізити: «Теорія права», «Історія держави та права України», «Конституційне право», «Логіка», «Мова української юриспруденції», «Адміністративне судочинство», «Цивільний процес», «Кримінальний процес», «Криміналістика».

Кореквізити: «Приватне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці»; «Публічне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці»; «Порівняльне правознавство»; «Нормативно-правове регулювання судово-експертної діяльності»; «Судові експертизи в сфері інформаційних технологій»; «Правовий статус судового експерта»; «Використання спеціальних знань в юридичній діяльності», «Нормативно-

правове регулювання судово-експертної діяльності», «Історія судової експертизи в Україні», «Виявлення вилучення (відібрання) об'єктів (зразків, слідів, речових доказів) для судової експертизи», «Міжнародний досвід та співробітництво в сфері судово-експертної діяльності»

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

РН-1	Аналізувати й оцінювати компетенцію та компетентність судового експерта, права та обов'язки, обмеження та заборони в діяльності останнього.
РН-2	Дискутувати зі складних правових проблем діяльності судового експерта під час проведення первинних, повторних, комісійних та комплексних судових експертиз.
РН-3	Інтегрувати знання про сутність внутрішнього переконання судового експерта та процес його формування.
РН-4	Демонструвати розуміння поняття експертних помилок і їх причинний зв'язок із процесом доказування по кримінальному провадженню.
РН-5	Розкривати наукові підстави для класифікації експертних помилок та здійснювати останню.
РН-6	Демонструвати розуміння помилок слідчого під час підготовки матеріалів: правил зберігання та упаковки об'єктів.
РН-7	Виокремлювати причини експертних помилок та здійснювати їх класифікацію.
РН-8	Визначати джерела виникнення помилкових суджень експерта, об'єктивні та суб'єктивні чинники, що зумовлюють виникнення експертних помилок.
РН-9	Виокремлювати суттєві й несуттєві, стійкі та нестійкі, якісні й кількісні ознаки об'єктів судової експертизи.
РН-10	Інтегрувати знання про форми відображення експертних недоліків і помилок у висновку судової експертизи.
РН-11	Демонструвати навички підготовки зразків для порівняльного дослідження відповідно до правил та вимог.
РН-12	Демонструвати навички оцінки результатів різних експертиз щодо одного й того самого об'єкта дослідження.

Викладання навчальної дисципліни забезпечує формування у здобувача вищої освіти загальних і спеціальних компетентностей та досягнення результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти відповідної спеціальності та освітньо-професійною програмою «Право», а саме:

Загальних компетентностей:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК1.3. Здатність формулювати особисту думку та доказово її представляти.

ЗК1.5. Здатність до лідерства, відповідальності, ухвалення неупереджених і вмотивованих рішень.

ЗК1.6. Здатність до безпосередньої самоосвіти та самовдосконалення.

Спеціальних компетентностей:

СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.

СК 9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.

СК10.Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

СК15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

СК1.5. Здатність вирішувати колізійні проблеми правового регулювання суспільних відносин.

Програмних результатів навчання:

ПРН1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

ПРН2. Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами.

ПРН4. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.

ПРН7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

ПРН 9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг.

ПРН11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.

ПРН12. Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.

ПРН14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.

ПРН15. Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування.

ПРН1.1. Визначати індикатори якості й ефективності юридичної практики.

ПРН1.3. Аналізувати механізми публічно-правового і приватно-правового регулювання в юридичній практиці.

ПРН 1.4. Характеризувати особливості інноваційної діяльності та інноваційного менеджменту у правовій сфері.

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Теоретичні положення сутності експертних помилок

Судовий експерт як суб'єкт судово-експертної діяльності. Поняття судового експерта. Компетенція та компетентність судового експерта. Права та обов'язки судового експерта. Відповідальність судового експерта. Обмеження та заборони в діяльності судового експерта. Гарантії незалежності судового експерта та правильності його висновку. Підготовка, атестація переатестація судового експерта. Державний Реєстр атестованих судових експертів. Особливості діяльності судового експерта під час проведення первинних, повторних, комісійних та комплексних судових експертиз. Експертна ініціатива: спонукальні мотиви, межі, форми прояву.

Внутрішнє переконання експерта та процес його формування. Підстави складання повідомлення про неможливість надання експертного висновку.

Експертні помилки: сутність та значення. Експертні помилки та неправдивий висновок. Поняття експертних недоліків, їх значення. Поняття експертних помилок. Причинний зв'язок експертних помилок із процесом доказування по кримінальному провадженню. Поняття неправдивого висновку експерта. Диференціація недоліків, помилок і кримінально-процесуальних правопорушень у діяльності судового експерта. Причинний зв'язок експертних недоліків та помилок із якістю інформації про факти і обставини кримінального провадження, яка міститься у висновку судового експерта. Свідоме порушення експертом норм кримінально-процесуального законодавства, методів дослідження об'єктів і вимог експертних методик. Достовірність експертного висновку.

Класифікація експертних помилок. Класифікація експертних помилок за процесуальними, гносеологічними, психологічними і комплексними підставами. Процесуально-правові експертні помилки. Гносеологічні експертні помилки (логічні та фактичні). Організаційно-технічні помилки експерта. Явні та приховані (латентні) експертні помилки. Слідчі помилки під час підготовки матеріалів: правила зберігання та упаковки об'єктів).

Причини експертних помилок. Причини виникнення експертних помилок та їх класифікація. Джерела виникнення помилкових суджень експерта. Об'єктивні чинники, що зумовлюють виникнення експертних помилок. Суб'єктивні чинники, що зумовлюють виникнення експертних помилок. Недостатність досвіду судового експерта. Професійна деформація судового експерта. Самовпевненість судового експерта.

Ознаки об'єктів судової експертизи, їх сутність та значення. Поняття об'єкта судової експертизи. Класифікація об'єктів судових експертиз. Сутність властивостей і ознак об'єкту судової експертизи, їх класифікація. Сутність і співвідношення властивостей і ознак різних об'єктів судової експертизи. Класифікація ознак об'єктів (суттєві й несуттєві, стійкі та

нестійкі, якісні й кількісні). Їх сукупність та криміналістична значущість під час вирішення експертних завдань. Принцип адекватності ознак об'єктів, що підлягають порівняльному дослідженню.

Модуль 2. Виявлення, усунення та профілактика експертних помилок

Способи виявлення експертних помилок та їх профілактика. Форми відображення експертних недоліків і помилок у висновку судової експертизи. Діагностування (виявлення) експертних помилокб процедура, суб'єкти, наслідки. Суб'єкти збирання та надання матеріалів для проведення експертизи. Порядок збирання доказів, відібрання зразків, упакування й транспортування об'єктів експертного дослідження. Вимоги до зразків для порівняльного дослідження. Правила виготовлення експертних зразків. Проблеми алгоритмізації діяльності експерта. Використання математичних і кібернетичних методів у процесі судово-експертного дослідження як засобів підвищення точності й об'єктивності його результатів та мінімізації експертних помилок.

Мова судового експерта. Формалізація мови судового експерта. Особливості процесу дослідження при проведенні комісійних та комплексних судових експертиз. Інформаційне та науково-технічне забезпечення проведення судових експертиз. Алгоритмізація та автоматизація процесів вирішення експертних завдань в судово-експертних установах. Поняття експертних методик, їх види, характеристика та структура. Стандартизація експертних методик. Типові методики вирішення ідентифікаційних та діагностичних експертних завдань, їх етапи. Реєстр методик проведення судових експертиз. Закони формальної логіки та значення відповідності останнім умовиводів експерта. Наочність результатів дослідження у вигляді фотозображень, креслень, схем, діаграм тощо.

Шляхи усунення експертних помилок. Оцінка висновку експерта. Оцінювання та використання висновку експерта в різних видах судочинства, допомога спеціаліста. Загальні підстави здійснення оцінки висновку як

джерела доказів слідчим (судом). Зіставлення висновку експерта з іншими джерелами доказів. Визначення місця й значення кожного встановленого факту в системі доказів і оцінка висновку в цілому. Особливості оцінки результатів різних експертиз щодо одного й того самого об'єкта. Оцінка висновку експерта в умовах змагального кримінального процесу. Оцінка висновку органом, що призначив експертизу. Критерії оцінки висновку експерта. Допомога спеціаліста в оцінці висновку експерта. Негативна оцінка суб'єктами доказування висновку експерта: процедура, наслідки. Процесуальні аспекти допиту судового експерта в суді. Порядок рецензування висновків експерта.

Типові помилки під час провадження окремих видів судових експертиз.

Типові помилки під час провадження криміналістичних експертиз: почеркознавчої, авторознавчої, фототехнічної, портретної, трасологічної, дактилоскопічної, балістичної тощо. Типові помилки під час провадження судово-економічних експертиз. Типові помилки під час провадження судово-медичних експертиз. Типові помилки під час провадження експертиз у сфері ІТ: судової експертизи відео-, звукозапису, фототехнічної, портретної, комп'ютерно-технічної, судово-телекомунікаційної тощо.

4.Обсяг і структура навчальної дисципліни

4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

№ п/п	Дата проведення (згідно розкладу)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, семінарські заняття, колоквиуми тощо	Самостійна робота
		Модуль 1. Теоретичні положення сутності експертних помилок				
		Тема 1. Судовий	12	2	2	8

		експерт як суб'єкт судово-експертної діяльності				
		Тема 2. Експертні помилки: сутність та значення. Експертні помилки та неправдивий висновок	12	2	2	8
		Тема 3. Класифікація експертних помилок	12	2	2	8
		Тема 4. Причини експертних помилок	12	2	2	8
		Тема 5. Ознаки об'єктів судової експертизи, їх сутність і значення	12	2	2	8
		<i>Разом</i>	60	10	10	40
		Модуль 2. Виявлення, усунення та профілактика експертних помилок				
		Тема 1. Способи виявлення експертних помилок та їх профілактика	12	2	2	8
		Тема 2. Мова судового експерта	12	2	2	8
		Тема 3. Шляхи усунення експертних помилок. Оцінка висновку експерта	12	2	2	8
		Тема 4. Типові помилки під час провадження окремих видів судових експертиз	24	4	4	16
		<i>Разом</i>	60	10	10	40
		Усього годин / кредитів ECTS	120/4,0	20	20	80

4.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання

№ п/п	Дата проведення (згідно розкладу)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, семінарські заняття, колоквіуми тощо	Самостійна робота
		Модуль 1. Теоретичні положення сутності експертних помилок				
		Тема 1. Судовий експерт як суб'єкт судово-експертної діяльності	11	-	-	11
		Тема 2. Експертні помилки: сутність та значення. Експертні помилки та неправдивий висновок	15	2	2	11
		Тема 3. Класифікація експертних помилок	11	-	-	11
		Тема 4. Причини експертних помилок	11	-	-	11
		Тема 5. Ознаки об'єктів судової експертизи, їх сутність і значення	13	2	-	11
		<i>Разом</i>	61	2	2	55
		Модуль 2. Виявлення, усунення та профілактика експертних помилок				
		Тема 1. Способи виявлення експертних помилок та їх	11	2	-	11

		профілактика				
		Тема 2. Мова судового експерта	11	-	-	11
		Тема 3. Шляхи усунення експертних помилок. Оцінка висновку експерта	15	2	2	11
		Тема 4. Типові помилки під час провадження окремих видів судових експертиз	22	-	-	22
		<i>Разом</i>	59	4	2	55
		Усього годин / кредитів ECTS	120/4,0	6	4	110

5. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Експертні помилки» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань студентів включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: вирішення практичних та ситуаційних завдань, усне/письмове опитування, вирішення завдань під час роботи зі зразками та колекціями процесуальних документів (постановами, експертними висновками), відпрацювання навичок використання окремих науково-технічних засобів та їх комплектів тощо. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться у формі виконання лабораторних робіт. Впродовж двох модулів студенти виконують *2 лабораторні роботи*.

Представляють портфолію лабораторних робіт. Максимальна кількість балів за виконання лабораторної роботи – 10.

Обов'язковою формою самостійної роботи студентів є підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи. Максимальна кількість балів за результатами захисту індивідуальної підсумкової письмової роботи – 20 балів.

Формою підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є диференційований залік. Мінімальна кількість балів для отримання диференційованого заліку – 60.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль					Підсумкова оцінка знань (диференційований залік)
Модуль № 1		Модуль № 2		Самостійна робота студентів	
п/з	л/р	п/з	л/р		
max 30	max 10	max 30	max 10	max 20	max 100

6. Критерії оцінювання результатів навчання

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Лабораторна робота	Max 10	Високий (творчий) рівень щодо застосування науково-технічних засобів і технологій, криміналістичних

		прийомів, методологічних рекомендацій
	5	Задовільний рівень щодо застосування науково-технічних засобів і технологій, криміналістичних прийомів, методологічних рекомендацій
	Min 0	Незадовільний рівень щодо застосування науково-технічних засобів і технологій, криміналістичних прийомів, методологічних рекомендацій.
Індивідуальна підсумкова письмова робота	Max 20	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. Робота не містить методологічних помилок, є посилання на джерела та власні висновки. При захисті продемонстровані глибокі знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
	15	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. Робота містить незначні методологічні помилки, є посилання на джерела, є власні висновки. При захисті продемонстровані достатні знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
	10	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри, але з незначними помилками. Робота містить методологічні та змістовні помилки, є посилання на джерела, є власні висновки. При захисті продемонстровані достатні знання теми, але виникли проблеми з аргументації окремих понять та суджень у роботі, доведеність висновків.
	5	Робота оформлена з помилками та порушеннями кафедральних вимог щодо форми роботи. Робота містить методологічні та змістовні помилки, використано недостатню кількість джерел для обґрунтування дослідження та висновків. При захисті виникли труднощі щодо розкриття змісту теми, наведення аргументів стосовно окремих положень роботи та обґрунтованості і доведеності висновків.
	Min 0	Робота оформлена неналежним чином, без посилання на джерела та містить методологічні помилки. При захисті автор роботи не може продемонструвати знання з обраної теми, навести аргументацію понять та здійснити аналіз інформації. Робота виконана з порушенням вимог академічної доброчесності.

Диференційований залік	100	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах і концепціях навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з навчальної дисципліни й використання отриманих знань у практичній роботі.
	90	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою

Зараховано		навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	85	1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих помилок. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	75	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки й суттєві неузгодженості у відповіді на заліку за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
	70	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Помилки у відповіді на заліку за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
	60	1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на питання на заліку.
не зараховано	55	1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.

7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти денної/заочної форми навчання

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НІОУ

A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	Зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 34

8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 № 1798-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>.

Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень в системі Служби безпеки України: Наказ Центрального управління Служби безпеки України від 29.05.2015 р. № 371, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 22.06.2015 р. за № 738/27183. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0738-15#Text>.

Інструкція з організації діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України: затв. Наказом МВС України від 06.07.2017 № 570. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0919-17#Text>.

Інструкція з організації проведення та оформлення експертних проваджень у підрозділах Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України, затв. Наказом МВС України від 17.07.2017 № 591. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1024-17#Text>.

Інструкція з організації функціонування криміналістичних обліків експертної служби МВС України: затв. Наказом МВС України від 10.09.2009 № 390. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0963-09#Text>.

Інструкція із застосування органами та підрозділами поліції технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису: Наказ МВС України від 18.12.2018 р. № 1026, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 11.01.2019 р. за № 28/32999 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0028-19#Text>.

Інструкція про поводження з вибуховими матеріалами в органах і підрозділах Національної поліції України та підрозділах Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України: затв. Наказом МВС України від 19.08.2019 № 691. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1081-19#Text>.

Інструкція про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів: затв. Наказом МВС України від 21.08.1998 № 622. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98#Text>.

Інструкція про порядок вилучення, обліку, зберігання та передачі речових доказів у кримінальних справах, цінностей та іншого майна органами дізнання, досудового слідства і суду (в новій редакції): наказ Генерального прокурора України, Державної податкової адміністрації України, Верховного Суду України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Державної судової адміністрації України від 27.08.2010 р. N 51/401/649/471/23/125 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0051900-10#Text>.

Інструкція про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події: затв. Наказом МВС України від 03.11.2015 № 1339. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1392-15#Text>.

Інструкція про порядок приймання, зберігання, обліку, знищення чи реалізації вилученої, добровільно зданої, знайденої зброї та боєприпасів до неї: затв. Наказом МВС України від 31.05.1993 № 314. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0106-93#Text>.

Інструкція про порядок функціонування дактилоскопічного обліку експертної служби МВС України: затв. Наказом МВС України від 11.09.2001 № 785 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1066-01#Text>.

Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень : затв. Наказом МІО України від 08.10.1998 р. № 53/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text>.

Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>

Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

Положення про Експертно-кваліфікаційну комісію МВС та порядок проведення атестації судових експертів Експертної служби : затв. Наказом МВС України від 21.09.2020 № 675. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0022-21#Text>.

Положення про Експертно-кваліфікаційну комісію Служби безпеки України та атестацію судових експертів : затв. Наказом ЦУ СБ України від 24.12.2014 № 855. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0044-15#Text>.

Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України : затв. Наказом МВС України від 03.11.2015 № 1343. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1390-15#Text>.

Положення про слідчі підрозділи Національної поліції України, затв. Наказом МВС України від 06.07.2017 № 570. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17#Text>

Положення про Центральну експертно-кваліфікаційну комісію при Міністерстві юстиції України та атестацію судових експертів: затв. Наказом МЮ України від 03.03.2015 № 301/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0249-15#Text> .

Порядок атестації та державної реєстрації методик проведення судових експертиз: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 2 липня 2008 р. № 595. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-2008-%D0%BF#Text>.

Порядок ведення державного Реєстру атестованих судових експертів затв. Наказом МЮ України від 29.03.2012 № 492/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0484-12#Text>.

Порядок ведення Реєстру методик проведення судових експертиз: затв. Наказом МЮ України від 02.10.2008 № 1666/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0924-08/print1464905809202823#Text>.

Порядок присвоєння кваліфікаційних класів судових експертів працівникам науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції України : затв. Наказом МЮ України від 30.12.2011 № 3660/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0002-12#Text>.

Порядок проведення рецензування висновків судових експертів: затв. Наказом МЮ України від 03.02.2020 № 335/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0131-20#Text>.

Про судову експертизу в кримінальних і цивільних справах: Постанова Пленуму Верховного суду України від 30.05.97 № 8. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-97#Text>.

Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 № 4038-ХІІ.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text>.

Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 року № 1618-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.

Література

Основна література

Актуальні питання призначення та проведення експертиз : наук.-практ. посіб. Київ : Нац. акад. прокуратури України, 2017. 300 с.

Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. : Т. 20 : Криміналістика, судова експертиза, юридична психологія / Авдєєва Г. К. та ін. ; редкол.: В. Ю. Шепітько (голова) та ін. ; Нац. акад. прав. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2018. 951 с.

Воробей О. В. Лабораторний практикум з техніко-криміналістичного дослідження документів: пос. Київ : НАВС, 2016. 72 с.

Демидова Є. Є. Тактика допиту обізнаних осіб: монографія. Харків: Апостіль, 2013. 232 с.

Експертиза товарів : навч. посіб. / кол. авт.: А. А.Дубініна, І. О. Дудла, М. Р. Мардар та ін. Харків : ХДУХТ, 2017. 685 с.

Експертизи у кримінальному провадженні: наук.-практ. посіб. / М. С. Туркот, Н. В. Нестор, А. В. Столітній. Київ: Норма права, 2020. 308 с.

Журавель В. А., Шепітько В. Ю. Розвиток криміналістики та судової експертизи в Україні: наближення до єдиного європейського простору. Правова наука України: сучасний стан, виклики та перспективи: монографія. Харків: Право, 2021.

Інноваційні засади техніко-криміналістичного забезпечення діяльності органів кримінальної юстиції : монографія / кол. авт. В. Ю. Шепітько, В. А.

Журавель, Г. К. Авдєєва та ін. ; за заг. ред. В. Ю. Шепітька, В. А. Журавля. – Харків: Вид. агенція «Апостіль», 2017. С. 108-144.

Комісарчук Р. В. Судові експертизи при розслідуванні злочинів у сфері економіки : навч.-метод. посібник. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2017. 92 с.

Консультації спеціаліста на стадії досудового розслідування: практичний посібник / С. О. Шевцов, О. А. Кожевніков. Харків, 2021. 37 с.

Кофанов А. В. Теорія та практика проведення судово-балістичних досліджень : монографія / А.В. Кофанов, Т.В. Михальчук. Київ: УкрДГРІ, 2015. 274 с.

Криміналістика: підручник у 2-х т. Т. 1. / за ред. В. Ю. Шепітька. Харків: Право, 2019. 456 с.

Криміналістика: підручник у 2-х т. Т. 2 / за ред. В. Ю. Шепітька. Харків: Право, 2019. 328 с.

Криміналістичне документознавство : практич. посіб. / В. В. Бірюков, В. В. Коваленко, Т. П. Бірюкова, К. М. Ковальов; За заг. ред. В. В. Бірюкова. Київ: Вид. ПАЛИВОДА А. В., 2007. 332 с.

Мельник Р. В. Особливості судово-балістичної експертизи об'єктів, перероблених у вогнепальну зброю : наук. практич. посіб. Київ : ЦУЛ, 2017. 134 с.

Методика проведення експертних досліджень літературних творів наукового характеру / НДЦ суд. експертизи з питань інтелект. власності ; за наук. ред. О. В. Скрипнюк. Київ : НДЦСЕ з питань інтелект. власності, 2019. 85 с.

Основи судової експертизи : навч. посіб. для фахівців, які мають намір отримати або підтвердити кваліф. судового експерта / авт.-уклад. : Л. М. Головченко, А. І. Лозовий та ін. Харків : Право, 2016. 928 с.

Особливості підготовки матеріалів для призначення судових експертиз: навчальний посібник для працівників правоохоронних органів / Укладачі: О.П. Угровецький, В.В. Аброськін, І.Р. Шинкаренко та ін. / Міністерство юстиції України; Харківський науково-дослідний інститут судових

експертиз імені Засл. проф. М.С. Бокаріуса. Харків: ХНДІСЕ ; Промінь, 2019. 180 с.

Сімакова-Єфремян Е. Б. Комплексні судово-експертні дослідження: теорія і практика: монографія. Харків : Право, 2016. 456 с.

Технологія призначення судових експертиз: практичний poradnik / С.І. Перлін, С.О. Шевцов, О.В. Кокорін. Харків, 2018. 103 с.

Шевчук В.М. Криміналістика: традиції, новації, перспективи: добірка наук. пр. Харків: Право, 2020. 1280 с.

Шепітько В. Кримінальне право, криміналістика та судові науки: енциклопедія / Валерій Шепітько, Михайло Шепітько. Харків : Право, 2021. - 508 с.

Шерстюк В. М. Судово-експертна діяльність (організаційно-правові та морально-психологічні засади): монографія. Сімферополь: ООО «ДІАЙПГ», 2008. 196 с.

Яремчук В.О. Організація і тактика залучення спеціаліста при проведенні слідчих (розшукових) дій: монографія. Харків: Вид. агенція «Апостіль», 2015. 228с.

Shepitko V. Introduction to criminalistics. Kharkiv: Apostille Publishing House L.L.C, 2021. 168p.

Textbook of criminalistics. Volume 1: General Theory. Edited by H. Malevski, V. Shepitko. – Kharkiv: Apostille Publishing House LLC, 2016.

The basics of criminalistics: practical manual / Anna Myrovska, Artem Samodin, Tetiana Tsymbaliuk and other ; under the general editorship of Anna Myrovska. Kyiv : Osvita Ukrainy, 2021. 148 p.

Додаткова література

Бідняк Г. С. Теорія і практика використання спеціальних знань при розслідуванні шахрайств : монограф. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. 152 с.

Білецька Г.А. Судова медицина та судова психіатрія: підручник / Г.А. Білецька. Харків, Право, 2018. 376 с.

Експертизи у судочинстві України: науково-практичний посібник / ред. В. Г. Гончаренко, І. В. Гора. Київ: Юрінком Інтер, 2015. 504 с.

Збірник нормопроектної та науково-аналітичної діяльності фахівців Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України у 2020 р.: проекти нормативних актів, науково-правові висновки, пропозиції та зауваження до законодавства / упоряд.: В. С. Батиргареєва, Д. П. Євтеєва, В. І. Борисов та ін.; НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса Нац. акад. прав. наук України. Харків : Право, 2021. 584 с.

Інформаційний збірник з питань правових та організаційних основ судово-експертної діяльності / І.С. Ястреб, А.І Чернявський., Р.М Хажинський. Одеса, 2015. 228 с.

Кафедра криміналістики: історія становлення та розвитку. До 80-річчя заснування: монографія /за ред. В.Ю. Шепітько, Харків, 2020. 268 с.

Криміналістичне дослідження ДНК: технології та можливості: навчальний посібник / Р.Л. Степанюк та ін. Харків: ФОП Панов А.М., 2019. 144 с.

Особливості підготовки матеріалів при призначенні судово-почеркознавчої експертизи: методичні рекомендації / Т. В. Кузнецова, С. І. Смірнова - К: Український науково-дослідний інститут спеціальної техніки та судових експертиз Служби безпеки України, 2019. 38 с.

Пожежно-технічна експертиза : підручник ; за ред. А. С. Белікова. Дніпро : Журфонд, 2020. 260 с.

Столітній шлях судової експертизи в Україні (1918–2018 рр.): монографія / Харківський науково-дослідний інститут судових експертиз імені засл. проф. М.С.Бокаріуса ; за ред. О.М.Клюєва. Харків : Золоті сторінки, 2018. 336 с.

Судова експертиза об'єктів інтелектуальної власності: теорія і практика : науково-практичний збірник. Київ : Інтерсервіс. Вип. 6, 2020. 110 с.

Судовий експерт: складові професійної компетентності: практичний посібник / С. О. Шевцов, Г. О. Рукавіцина, Д. О. Островерхов Київ: ДНДЕКЦ МВС України, 2021. 49 с.

Судові експертизи в процесуальному праві України: навчальний посібник / за заг. ред. О. Г. Рувіна. Київ: Видавництво Ліра-К, 2019. 424 с.

Техніко-криміналістичне дослідження документів : навч.-метод. посіб. / кол. авт. : О. В. Воробей, І. М. Мельников, О. Г. Волошин. Київ : ЦУЛ, 2016. 304 с.

Чорноус Ю. М. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів : монографія. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 492 с.

Kriminalistika ir teismo ekspertologija: mokslas, studijos, praktika. Criminalistias and forensic expertology: science, studies, practic : XV / ed.: H. Malewsky, V. Shepytko etc. Криміналістика и судебная экспертология: наука, обучение, практика. Kaunas, 2019.Т. 2. 2019. 446 с.

Інтернет-ресурси

Електронний архів-репозитарій Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого - <http://dspace.nlu.edu.ua/>

Електронний репозитарій ДВНЗ Ужгородського національного університету - <http://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/>

Наукова бібліотека Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого - <http://library.nlu.edu.ua/>

Національний науковий центр «Інститут судових експертиз імені засл. проф. М. С. Бокаріуса» - <https://www.hniise.gov.ua>

Офіційний веб-портал Верховного Суду - https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/

Офіційний веб-портал Верховної Ради України - <http://rada.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Державного Бюро Розслідувань. -
<https://dbr.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України -
<http://www.kmu.gov.ua>

Офіційний веб-портал Міністерства внутрішніх справ України
<https://mvs.gov.ua/uk/>

Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України -
<https://minjust.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Національного антикорупційного бюро України
 - <https://nabu.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Президента України - <http://www.president.gov.ua>

Реєстр атестованих судових експертів - <https://rase.minjust.gov.ua>

Реєстр методик проведення судових експертиз -
<https://rmpse.minjust.gov.ua>

Харківський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр
 МВС України – <https://ndekc.kh.ua>

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс
 кафедри криміналістики. URL:
[http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category
 &id=79:kafedra-kriminalistiki&Itemid=151](http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=79:kafedra-kriminalistiki&Itemid=151)